

Soru 4) Beş katmanlı bir boruhattı yapısında katmanlar ve bunların tamamlanması için gereken süreler: **instruction fetch (30ns)**, **instruction decode (10ns)**, **operand fetch (30ns)**, **instruction execution (10ns)** ve **writeback (30ns)** olarak verilmektedir. Boruhattının katmanlarının **ortak bir saat işareti** ile yürütülmesi istenmektedir. Komut setindeki **komutların boruhattının tüm katmanlarını kullandığını** varsayarak:

- Boruhattı için kullanılabilir en yüksek saat frekansını hesaplayınız.
- 1000 adet komutun **boruhattı kullanılarak** yürütülmesinin ne kadar süreceğini hesaplayınız.
- 1000 adet komutun **boruhattı kullanılmadan** yürütülmesinin ne kadar süreceğini hesaplayınız.
- Sırasıyla K1, K2, K3 ve K4 komutlarının boruhattı kullanılarak yürütülmesi istenmektedir. Aşağıdaki tabloyu kullanarak, verilen zaman aralığında, boruhattı katmanlarında hangi komutların yürütülmekte olduğunu belirtiniz.

Clock Period	Instruction Fetch	Instruction Decode	Operand Fetch	Instruction execution	Write Back
T1	K1				
T2	K2	K1			
T3	K3	K2	K1		
T4	K4	K3	K2	K1	
T5		K4	K3	K2	K1
T6			K4	K3	K2
T7				K4	K3
T8					K4

a) Boruhattında ortak saat işareti kullanmak istenirse en uzun katman süresi belirleyici olur \Rightarrow saat işareti periyodu 30 ns
 \Rightarrow saat işareti frekansı $\frac{1}{30 \cdot 10^{-9}}$ Hz = 33.33 MHz

b) 1000 komutun 5 katmanlı boruhattında yürütülebilmesi için 1004 alt işin yürütülmesi gerekir $\Rightarrow 1004 \times 30 \text{ ns} = 30120 = 30.12 \mu\text{s}$

c) Boruhattı kullanılmadığında 1 komutun yürütülmesi $30 + 10 + 30 + 10 + 30 = 110 \text{ ns}$ sürer
 1000 komutun boruhattı olmadan = $1000 \times 110 \text{ ns} = 110 \mu\text{s}$ yürütülme süresi

İsim :	BLM2612 Bilgisayar Donanımı	S1 (30p)	S2 (20p)	S3 (27p)	S4 (23p)	Σ (100p)
No :	2017/2 Vize 2 – 11 Mayıs 2018					
İmza :	Süre: 90 dk					

Soru 1) 32 bit adres yolu, 64 bit veri yolu genişliğine sahip bir mikroişlemci, 2MB kapasitesinde (tag alanları hariç), blok genişliği 32 byte olan cache yapısına sahiptir.

- Aşağıda verilen cache konfigürasyonları için adres alanlarının genişliklerini belirleyiniz.

	tag	index	Word-Offset	Byte-offset
fully associative	27	0	2	3
direct mapped	11	16	2	3
2-way set associative	12	15	2	3
4-way set associative	13	14	2	3

- Boş bir cache ile başlandığı varsayılarak, yukarıdaki direct mapped cache konfigürasyonu için sırasıyla aşağıdaki adreslere erişilmek istenirse oluşacak hit ve miss durumlarını belirtin.

Referans Adres (Hex)	Adres binary formda, alanlarına ayrıştırılarak	H/M
ABF908A0	1010 1011 1111 1001 0000 1000 1010 0000	M
ABF908A8	1010 1011 1111 1001 0000 1000 1010 1000	H
ABF908A4	1010 1011 1111 1001 0000 1000 1010 0100	H
ACF9BBAC	1010 1100 1111 1001 1011 1011 1010 1100	M
ACF9BBA4	1010 1100 1111 1001 1011 1011 1010 0100	H
ACF9BBA0	1010 1100 1111 1001 1011 1011 1010 0000	H

MP'nin word genişliği = $\frac{64 \text{ bit}}{8 \text{ bit}} = 8 \text{ byte/word} \Rightarrow$ byte offset için $\log_2 8 = 3$ bit gerekli

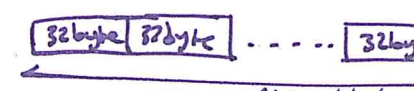
Cache bloğundaki word sayısı = $\frac{32 \text{ byte}}{8 \text{ byte}} = 4 \text{ word/block} \Rightarrow$ word offset için $\log_2 4 = 2$ bit gerekli

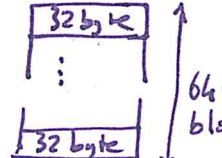
Fully associative cache'te index alanı yoktur, tag alanı = $32 - (3 + 2) = 27$ bit

Direct mapped cache için satır sayısı = $\log_2 \left(\frac{2 \text{ MB}}{32 \text{ byte}} \right) = \log_2 \left(\frac{2^{21} \text{ B}}{2^5 \text{ B}} \right) = 16 \text{ bit}$

2way set associative cache için satır sayısı = $\log_2 \left(\frac{2 \text{ MB}}{2 \times 32 \text{ byte}} \right) = \log_2 \left(\frac{2^{21} \text{ B}}{2^6 \text{ B}} \right) = 15 \text{ bit}$

4way set associative cache için satır sayısı = $\log_2 \left(\frac{2 \text{ MB}}{4 \times 32 \text{ byte}} \right) = \log_2 \left(\frac{2^{21} \text{ B}}{2^7 \text{ B}} \right) = 14 \text{ bit}$

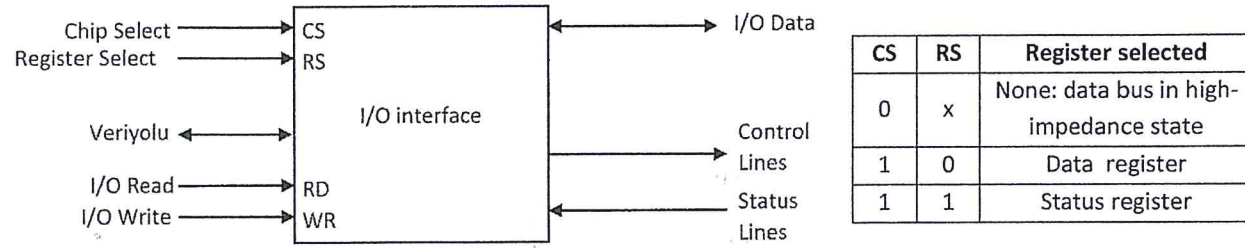
Fully associative cache:

Direct mapped cache:

2way set associative cache:

4way set associative:

Soru 2) Aşağıdaki şekilde verilen I/O cihazlarından 7 tanesinin, 8 bit adres yolu genişliğine sahip bir CPU ile bağlanması istenmektedir. I/O cihazlarının her birinin CS ucu farklı bir adres ucuna bağlanacaktır (A_7 yedinci cihazın CS ucuna, A_6 altıncı cihazın CS ucuna, ...). CPU'nun en düşük anlamlı adres ucu tüm I/O cihazlarının RS ucuna bağlanmıştır. Bu bağlantı sonucu tüm I/O cihazlarının yazmaçları için elde edilen adres değerlerini belirtiniz (toplamda 14 yazmaç için adres değeri).

	A_7	A_6	A_5	A_4	A_3	A_2	A_1	A_0	Data	Status
I01	0	0	0	0	0	0	1	x	02H	03H
I02	0	0	0	0	0	1	0	x	04H	05H
I03	0	0	0	0	1	0	0	x	08H	09H
I04	0	0	0	1	0	0	0	x	10H	11H
I05	0	0	1	0	0	0	0	x	20H	21H
I06	0	0	0	0	0	0	0	x	40H	41H
I07	1	0	0	0	0	0	0	x	80H	81H

Soru 3) Komut tablosu, datapath yapısı, komut çözümleme devresi ile komut formatı verilen tek-çevrim hardwired CPU için

a) Aşağıda verilen komutlara karşılık komut çözümleme devresinin üreteceği binary değerleri tabloya yazınız. (5x3p=15p)

Instruction	DA	AA	BA	MB	FS	MD	RW	MW	PL	JB	BC
ADD R0, R7, R6	000	111	110	0	0010	0	1	0	0	0	0
DEC R1, R0	001	000	xxx	0	0110	0	1	0	0	0	0
NOT R3, R3	011	011	xxx	0	1011	0	1	0	0	0	1
OR R4, R2, R1	100	010	001	0	1001	0	1	0	0	0	1
SHR R4, R2	100	xxx	010	0	1101	0	1	0	0	0	1

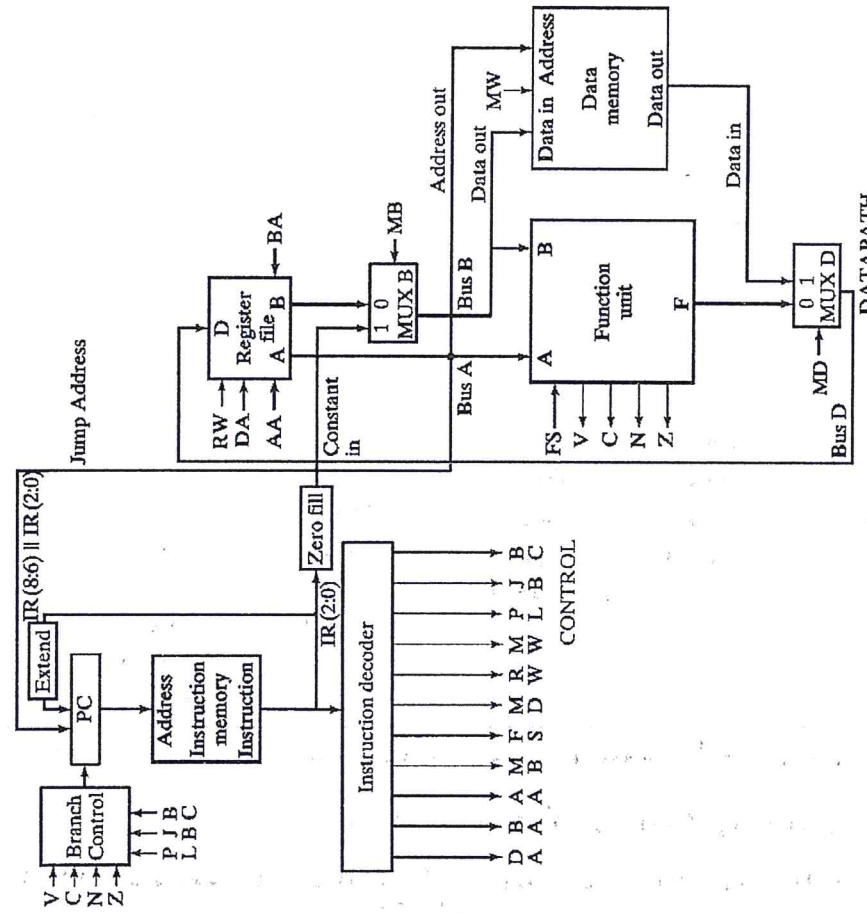
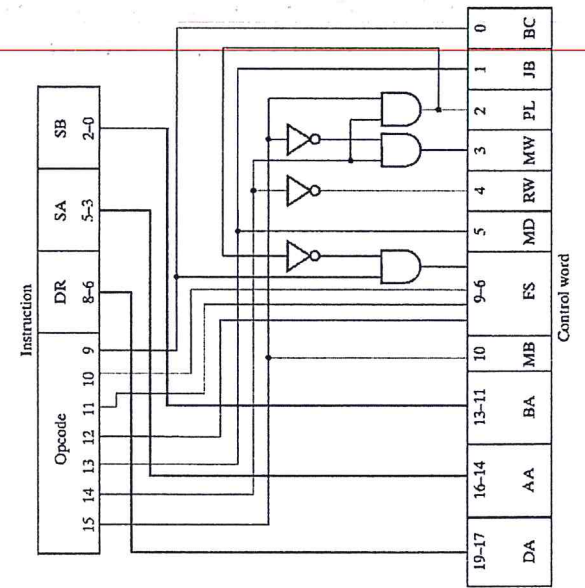
b) Aşağıda verilen komutların binary karşılıklarını bulunuz. (4x3p=12p)

Instruction	Opcode	DR	SA	SB or Operand
LD R0, R7	00100.00	000	111	xxx
XOR R4, R3, R5	0001010	100	011	101
SHL R0, R1	0001110	000	xxx	001
ADI R3, R2, 3	1000010	011	010	011

Instruction Specifications for the Simple Computer

Instruction	Mnemonic	Format	Description	Status Bits
Move A	00000000	MOVA RD, RA	$R[DR] \leftarrow R[SA]^*$	N, Z
Increment	00000001	INC RD, RA	$R[DR] \leftarrow R[SA] + 1^*$	N, Z
Add	00000010	ADD RD, RA, RB	$R[DR] \leftarrow R[SA] + R[SB]^*$	N, Z
Subtract	00000011	SUB RD, RA, RB	$R[DR] \leftarrow R[SA] - R[SB]^*$	N, Z
Decrement	00000101	DEC RD, RA	$R[DR] \leftarrow R[SA] - 1^*$	N, Z
AND	00010000	AND RD, RA, RB	$R[DR] \leftarrow R[SA] \wedge R[SB]^*$	N, Z
OR	00010001	OR RD, RA, RB	$R[DR] \leftarrow R[SA] \vee R[SB]^*$	N, Z
Exclusive OR	00010010	XOR RD, RA, RB	$R[DR] \leftarrow R[SA] \oplus R[SB]^*$	N, Z
NOT	00010011	NOT RD, RA	$R[DR] \leftarrow \neg R[SA]^*$	N, Z
Move B	00010100	MOV B RD, RB	$R[DR] \leftarrow R[SB]^*$	N, Z
Shift Right	00010101	SHR RD, RB	$R[DR] \leftarrow sr R[SB]^*$	N, Z
Shift Left	00010110	SHL RD, RB	$R[DR] \leftarrow sl R[SB]^*$	N, Z
Load	10010000	LDI RD, OP	$R[DR] \leftarrow z OP^*$	N, Z
Add Immediate	10000010	ADI RD, RA, OP	$R[DR] \leftarrow R[SA] + z OP^*$	N, Z
Load	00100000	LD RD, RA	$R[DR] \leftarrow M[SA]^*$	N, Z
Store	01000000	ST RA, RB	$M[SA] \leftarrow R[SB]^*$	N, Z
Branch on Zero	11000000	BRZ RA, AD	if $(R[SA] = 0) PC \leftarrow PC + se AD, N, Z$	N, Z
Branch on Negative	11000001	BRN RA, AD	if $(R[SA] \neq 0) PC \leftarrow PC + 1$	N, Z
Jump	11100000	JMP RA	if $(R[SA] < 0) PC \leftarrow PC + se AD, N, Z$ if $(R[SA] \geq 0) PC \leftarrow PC + 1$	N, Z

* For all of these instructions, $PC \leftarrow PC + 1$ is also executed to prepare for the next cycle.

Opcode	Destination register (DR)	Source register A (SA)	Source register B (SB)
Opcode	Destination register (DR)	Source register A (SA)	Source register B (SB)
Opcode	Destination register (DR)	Source register A (SA)	Source register B (SB)